

pútnický list

ISSN 2644 - 4526

02-2023

aktuality a zaujímavosti pútnického turizmu na Slovensku

so sv. Cyrilom a Metodom do Sečoviec

Centrálным miestom cyrilometodského kultu v košickej eparchii je **mestečko Sečovce**. Solúnskym bratom je zasvätený nielen sečovský gréckokatolícky chrám a farnosť, ale aj celá gréckokatolícka košická eparchia ako jediné biskupstvo na Slovensku. Mesto Sečovce sa nachádza v košickom kraji v okrese Trebišov. Toto mesto leží na úpätí Dargovských hôr v západnej časti Východoslovenskej nížiny, na ceste medzi Košicami a Michalovcami. Svojou polohou tvoria Sečovce bránu Zemplína. Prvá písomná zmienka o Sečovciach pochádza z listiny z r. 1256, kedy sa spomína ako sídlisko. V r. 1356 Sečovce patrili zvolenskému županovi Gálovi Szécsimu, podľa ktorého dostali aj názov. Gréckokatolíckym veriacim slúžil pôvodne chrám Nanebovstúpenia Pána postavený v r. 1756 a ďalší z r. 1885. Ten bol v 2. sv. vojne zbúraný. Sečovskí veriaci zostali po prechode frontových udalostí bez chrámu. Bohoslužby sa konali vo farskej budove. O stavbe nového kostola začali uvažovať v r. 1955. No základný kameň dnešného chrámu bol položený až v r. 1969 – v jubilejnom roku 1100. výročia

úmrtia sv. Cyrila. Preto chrám zasvätili solúnskym bratom. Základný kameň posvätil 3. augusta 1969 vtedajší ordinár Ján Hirka. Stavba trvala 6 rokov. Keď už bol chrám takmer hotový, sečovskí veriaci museli časť veže zbúrať, lebo nebola po vôli vtedajšiemu totalitnému režimu. Chrám je postavený v modernom štýle a charakteristickým znakom je jeho stupňovitosť. Stavba je rozdelená na tri časti, postupne sa znižujúce od východu na západ. Na východe je polkruhovitá svätyňa prepojená s najvyššou časťou chrámu sklenenou vitrážou s mozaikou. Jednotlivé stupne stavby sú zasklené, aby bol chrám dostatočne presvetlený. Ďalšou charakteristickou črtou chrámu je jeho **veža** s kruhovým pôdorysom a tromi radmi obdĺžnikových okien. Okná sú otvorené, aby lepšie vyznieval hlas zvonov. V chrámovej veži sú umiestnené tri elektricky ovládané **zvony** - sv. Ján Krstiteľ, sv. Mikuláš a sv. Peter a Pavol. **Vstupné priečelie** je charakterizované širokými vchodovými dvermi a maľbou, na ktorej sú sv. Cyril a Metod, Panna Mária s anjelmi a nápis: „Presvätá Bohorodička zachráň nás.“ Interiér chrámu je riešený v modernom duchu. Moderná architektúra sa tu snúbi s východnými prvkami. Projektant arch. Hájek z Českej republiky nenavrhol pre chrám „klasický ikonostas“, ale ikonostas znázornený vo forme mozaiky na sklenenej vitráži chrámu. Vo svätyni sa nachádza oltár – prestol. **Na oltári** je umiestnený svätostánok a podľa tradície Východu aj sedemramenný svietnik. V rámci liturgických úprav v r. 1998 postavili gréckokatolícki veriaci do chrámu **ikonostas**. Pri tejto príležitosti bola vymaľovaná aj svätyňa a časti stien pred ikonostasom. Autorom jedinečných nástenných malieb v byzantskom štýle je Rastislav Bujna. V strede ikonostasu sa nachádzajú **cárske alebo kráľovské dvere**, ktoré vedú do stredu svätyně. Cárskymi sa nazývajú aj preto, lebo nimi vchádza „Kráľ slávy,“ Svätými sa nazývajú preto, lebo cez ne sa vynáša sv. prijímanie. Veľkými alebo hlavnými sa nazývajú preto, lebo sú väčšie ako dvojice bočných dverí. Na pravej a ľavej strane cárskych dverí sú **diakonské dvere**. Nazývajú sa tak preto, lebo cez ne vchádzajú diakoni do svätyně. Po pravej strane svätých dverí je ikona Krista – Učiteľa s knihou evanjelia a ikona sv. Cyrila, po ľavej strane je ikona Bohorodičky s Ježišom na rukách a ikona sv. Metoda.

Ďalší rad je vytvorený z 12 ikon sviatkov Pána a Bohorodičky. Nad svätými dverami uprostred sviatkov je ikona Poslednej večere. Na vrchole ikonostasu je kríž s Ukrižovaným, pod krížom stojí Bohorodička so sv. apoštolom Jánom. Vo svätyni sa nachádza oltár – prestol. **Oltár** predstavuje samého Ježiša Krista, preto mu patrí najväčšia úcta a česť. Pôvodný oltár bol upravený tak, aby vyhovoval novým liturgickým úpravám. Na oltári je umiestnený **svätostánok** a podľa tradície Východu aj sedemramenný svietnik. Naľavo od oltára je umiestnený **žertveník**, na ktorom sa pripravujú dary na sv. liturgiu. A na pravo od oltára je vchod do sakristie. Za oltárom sa nachádza **sidališče** - miesto pre biskupa, kňaza a diakona. Za pútnické miesto k úcte sv. Cyrila a Metoda boli Sečovce vyhlásené dekrétom apoštolského exarchu Milana Chautura z 5. júla 1997.

*v tomto roku si pripomíname 1160. výročie príchodu sv. Cyrila a sv. Metoda k našim predkom
a 14. februára 1154. výročie smrti sv. Cyrila*

Na pamiatku svätých solúnskych bratov je v Sečovciach pomenované aj **námestie v centre mesta**. Jeho dominantou je **súsošie** oboch svätcov v nadživotnej veľkosti. Figurálna časť súsošia je odlíata z bronzu, mohutný okrúhly podstavec je obložený spišským travertínom. Spoločne dosahujú výšku viac ako tri a pol metra. Postavy bratov stoja chrbtom k sebe. Sú zahalené v kňazskom cestovateľskom habite. Sv. Cyril je stvárnený so žehnajúcim gestom a sv. Metod s knihou na hrudi. Takýto postoj svätcov, keď sa obracajú akoby na všetky strany a na všetkých, symbolicky vyjadruje ideovú jednotu kresťanského sveta a jeho kultúry, najmä v prostredí mesta, kde sa stretávajú kresťania rímskokatolíckeho a gréckokatolíckeho rítu. Autorom výtvarného riešenia súsošia je sochár Jaroslav Drotár. Architektonické riešenie celého komplexu námestia vrátane sochy navrhol Ján Karandyšovský. Súsošie odhalili v r. 2002. Solúnskych bratov majú v Sečovciach vo veľkej úcte o čom svedčí aj spolok s názvom Jednota sv. Cyrila a Metoda, ktorý bol založený z podnetu gréckokatolíckeho kňaza Jána Murína v r. 1941. Jeho zakladateľovi v r. 2013 odhalili v Sečovciach pamätnú izbu. Do Sečoviec každoročne na odpustovú slávnosť konanú okolo sviatku solúnskych bratov prichádzajú pútnici z blízkeho i širokého okolia.

zdroje: www.secovce.fara.sk, www.domov.sme.sk, www.commons.wikimedia.org

STAŇTE SA PRAVIDELNÝMI ODBERATEĽMI PÚTNICKÉHO LISTU

Ak máte záujem dostávať Pútnický list do Vašej e-mailovej pošty, prosíme Vás, napíšte nám na adresu: prekopova@gmail.com. Zarádime Vás **do adresára čitateľov Pútnického listu**.

Vydávanie Pútnického listu môžete podporiť dobrovoľným príspevkom na č.ú: **SK18 7500 0000 0040 1664 7114**, do správy pre prijímateľa uveďte: **PÚTNICKÝ LIST**

ĎAKUJEME!

ideme synodálnou cestou

„Nevytvárame programové vyhlásenie, o ktorom by sa hlasovalo. Vytvárame podklad pre synodu v Ríme, kde sa môžu biskupi odraziť od podnetov z rôznych kontinentov. Nejde nám o žiaden konečný dokument.“

Mons. Gintaras Grušas (Litva) o dokumente kontinentálneho (európskeho) synodálneho stretnutia

„Má dnešné európske kresťanstvo dost' odvahy a duchovnej energie, aby odvrátilo hrozbu „stretu civilizácií“, premenilo proces globalizácie v proces komunikácie, zdieľania a vzájomného obohatenia, v „civitas ecumenica“, v školu lásky a univerzálneho bratstva“? opýtal sa v úvode kontinentálneho (európskeho) synodálneho stretnutia v Prahe, teológ a kňaz Tomáš Halík, a pokračoval: „Ak má cirkev pomáhať premieňať svet, musí sa sama trvale premieňať: Byť „ecclesia semper reformanda“. Ak má reforma, zmena formy, napr. niektorých inštitucionálnych štruktúr priniesť dobré plody, musí jej predchádzať a sprevádzať ju revitalizácia „krvného obehu“ tela cirkvi - a tým je spiritualita. Nedá sa zamerať iba na jednotlivé orgány a zanedbať starostlivosť o to čo ich spája a čo do nich vlieva Ducha a život.“ Ako sa vyjadrili mnohí účastníci, táto premena sa musí diať v každom z nás. Nemôžeme očakávať zmenu, ak ju neuskutočňujeme najprv vo svojom živote, potom v našom spoločenstve, farnosti, diecéze. „Synoda tu nie je nato, aby ničila katolícku identitu“, povedal kardinál Mário Grech, generálny sekretár Synody biskupov. V synodálnom procese sme pozvaní, aby sa viac sústredili na podstatu katolíckej cirkvi. Tomáš Halík vo svojom príhovore ponúkol prítomným tento pohľad: „Veríme a vyznávame, že Cirkev je tajomstvo, sviatosť, znamenie (signum) - znamenie jednoty celého ľudstva v Kristovi. Cirkev je dynamickou sviatosťou, je cestou k tomuto cieľu. Úplné zjednotenie je eschatologický cieľ, ktorý môže byť plne uskutočnený až na konci dejín. Až vtedy budeme vidieť a zrkadliť Boha v plnosti, takého aký je. Úlohou cirkvi je stále udržiavať v ľudských srdciach túžbu po tomto cieľi a zároveň odolávať pokušeniu považovať akúkoľvek podobu cirkvi, akúkoľvek stav spoločnosti a stav náboženského, filozofického alebo vedeckého poznania za konečný a dokonalý.“ Trvalou úlohou cirkvi je podľa neho aj misia, ktorá však v súčasnosti „nemôže byť rekonkvistou, prejavom nostalgie po stratenej minulosti, prozelityzmom, manipuláciou, snahou vtiesnať hľadajúcich do existujúcich mentálnych alebo inštitucionálnych hraníc cirkvi...K druhým nesmieme pristupovať s pýchou a aroganciou vlastníkov pravdy. Pravda je kniha, ktorú nikto z nás ešte nedočítal do konca. Ježiš na Pilátovu otázku neodpovedal žiadnou teóriou, ideológiou ani definíciou pravdy. Vydal však svedectvo pravdy, ktorá všetky náuky a ideológie presahuje; zjavil pravdu, ktorá sa deje, ktorá je živá a osobná. My nie sme vlastníkami pravdy, ale milovníkmi pravdy a milovníkmi toho, ktorý jediný môže povedať: Ja som pravda. A zároveň hovorí: Ja som cesta a život.“

Viera je odvážna cesta na hĺbinu, cesta premeny (metanoia) cirkvi i sveta, spoločná cesta (syn-hodos), synodalita. Je to cesta od paranoia k metanoia a k pronoia, od ochromujúceho strachu (paranoia) k prezieravosti, rozlišovaniu, otvorenosti pro budúcnosť, k porozumeniu Božích výziev v znameniach doby.

Mons. Tomáš Halík

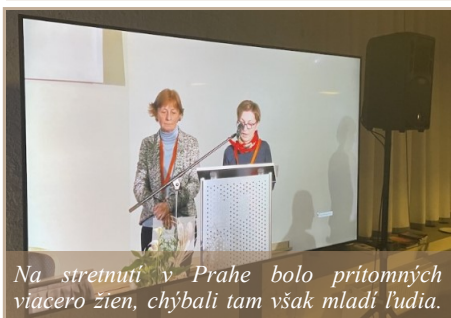
Sme tu pred Tebou, Duch Svätý: zišli sme sa v Tvojom mene. Ty si náš pravý radca. Príď k nám, stoj pri nás, vstúp do našich srdc. Pouč nás, kam máme ísť a ukáž nám cestu, po ktorej treba kráčať. Nedovoľ, aby sme my, slabí a hriešni, spôsobili neporiadok. Nech nás nezvedie nevedomosť. Daj nám dar rozlišovania, nech nie sme zaujatí kvôli predsudkom a falošným ľudským ohľadom. Ved' nás k jednote, aby sme nezišli z cesty pravdy a spravodlivosti, ale napredovali na púti do večného života. O to prosíme Teba, ktorý pôsobíš vo všetkých časoch a na všetkých miestach, v spoločenstve s Otcom i Synom, na veky vekov. Amen.

zdroj: www.synoda.abuba.sk

Mons. Mario Grech povzbudil k úprimnému dialógu, vedenom v duchu pravdy, lásky a vnútornej slobody aj účastníkov severoamerického kontinentálneho stretnutia, ktoré sa skončilo 17.2.2023 v Orlande na Floride. Zúčastnili sa ho delegáti z 268 diecéz USA a Kanady. „(Dialóg) To je jediná cesta, na ktorej môžeme ako cirkev rásť“, uviedol kardinál. „Je potrebná odvážna a úprimná reč, čiže integrácia pravdy a lásky s hlbokou vnútornou slobodou. Úprimnú reč však vždy musí sprevádzať pokorné počúvanie. Prvým plodom a znakom pravdivosti skutočného dialógu je totiž to, že každá osoba je otvorená voči novým veciam. Znamená to, že je pripravená meniť vlastný názor na základe toho a vďaka tomu, čo počula od iných vo svetle Božieho svetla a cirkevného magistéria. Toto je dôležité počas celej Synody, tiež počas kontinentálnych stretnutí. Nebojte sa rozprávať. Nebojte sa počúvať, namáhať sa pri prijímaní a chápaní ostatných. Nebojte sa tiež meniť svoje názory na základe toho, čo počujete.“

www.tkkbs.sk, www.youtube.com

Na stretnutí v Prahe bolo prítomných viacero žien, chýbali tam však mladí ľudia.

Správu z diecéznych záverov synodálneho procesu v Slovenskej republike predniesli, v samostatnom príhovore, Mária Spišiaková (v talianskom jazyku) a Renáta Ocilková (v nemeckom jazyku). V rámci pridelených 6 minút vyjadrili o.i. aj skutočnosť, že **najväčšou výzvou Synody je obrátenie**. Nielen v duchovnom zmysle slova, ale aj v praktickom. Potrebujeme si nanovo uvedomiť skutočnosť, že sme Kristovi učeníci: misia Cirkvi musí byť v centre každého nášho snaženia. Potrebujeme sa učiť rozlišovať Božiu vôľu a správne sa rozhodovať na základe autentickej spirituality, vzájomného dialógu a rôznych metód rozlišovania Božej vôle. A musíme aj byť ochotní vzdať sa zabehnutých schém.

www.tkkbs.sk

PRAHA: Počas pracovného zasadnutia delegáti (ku ktorým sa pridalo ešte 270 účastníkov online) postupne predstavovali 39 národných správ k otázkam dokumentu pre kontinentálnu etapu synody a následne, rozdelení do 13 skupín, pokračovali v reflexii o intuíciách, ktoré rezonujú, napätíach a rozdieloch, prioritách a výzvach, ktoré je potrebné zdieľať s ostatnými cirkvami.

Redakčný výbor predložil zhromaždeniu **návrh finálneho dokumentu**, ktorý vznikol postupne, v priebehu stretnutia. Ide o „dočasný“ dokument, ktorý ešte bude redakčne upravený. Následne sa rozošle všetkým účastníkom na prípadnú ďalšiu revíziu, a až potom sa odovzdá generálnemu sekretariátu Synody.

V úvode dokumentu sa píše, ako účastníci stretnutia prišli k zisteniu, „že prostredníctvom synodálnej metódy získali hlbokú duchovnú skúsenosť“. Pozreli sa spoločne na tvár Cirkvi a videli nielen svetlé stránky ale aj problémy a ťažkosti. Cítili zahanbenie nad mnohými zneužitiami a precítili bolesť a smútok. To však nesmie brániť tomu, ako ďalej pokračuje text, „že naša Cirkev je krásna, nositeľka rozmanitosti, ktorá je zároveň našim bohatstvom. Cítíme, že ju milujeme ešte hlbšie, napriek ranám, ktoré jej spôsobili a za ktoré musí požiadať o odpustenie, aby mohla skutočne prejsť k zmiereniu, uzdraveniu pamäti a prijatiu zranených.“

Rozdiely nemusia byť neprekonateľnou prekážkou, ako ďalej uvádza dokument: „Je možné stretnúť sa, počúvať sa navzájom a viesť dialóg, ktorý vychádza z našich rozdielov a prekonáva mnohé prekážky, múry a bariéry, ktoré nám kladie do cesty naša história. Musíme milovať rôznorodosť v našej Cirkvi a vzájomne sa podporovať vo vzájomnej úcte, posilňovaní vierou v Pána a mocou jeho Ducha.“

A napokon, dokument dodáva: „Ide o milosť: budovanie čoraz viac synodálnej Cirkvi je v skutočnosti spôsob, ako konkretizovať rovnosť v dôstojnosti všetkých členov Cirkvi, vyplývajúcu z krstu, ktorý z nás robí Božie deti a údy Kristovho tela, spoluzodpovedné za jedinečné poslanie evanjelizácie, ktoré Pán zveril svojej Cirkvi.“ Milovať Cirkev znamená vidieť, že „Cirkev je krásna, pretože Pán chce, aby taká bola vzhľadom na úlohu, ktorú jej zveril: ohlasovať evanjelium a pozývať všetky ženy a mužov, aby vstúpili do dynamiky spoločenstva, účasti a poslania, ktoré sú zmyslom jej existencie, oživovanej trvalou vitalitou Ducha.“

www.vaticannews.va

Cieľom synody nie je produkovať dokumenty, ale „dať vypučať snom, vzbudiť prorocké a videnia, dať rozkvitnúť nádej, podnieť dôveru, obviazať rany, previazať vztáhy, vzbudiť úsvit nádeje, učiť sa jeden od druhého a vytvoriť pozitívne vnímanie, ktoré osvieti mysle, zahreje srdcia, navráti silu rukám.“

pápež František

Posolstvo modernej architektúry

Architektúra je druh umenia, s ktorým sa človek každodenne dostáva do kontaktu. Obklopuje nás na každom kroku, pohybujeme sa v nej, pôsobí na našu psychiku a môže pozdvihnúť aj ducha. Kráľ Dávid, ako prvý človek v dejinách Cirkvi, sa začal zaoberať myšlienkou postaviť prvý chrám určený jedinému Bohu. Jeho úmysel zrealizoval jeho syn - kráľ Šalamún. Postavil jedinečné dielo, ktoré bolo nositeľom moderny, bohatstva a vyspelosti svojej doby. Dnes, v 21. storočí, obdivujeme krásu, bohatstvo byzantských, románskych, gotických, renesančných a barokových chrámov a um ich staviteľov. Avšak tvoriteľský, umelecký a technický potenciál sa rozvíja aj v súčasnej modernej sakrálnej architektúre. Spoznajme teda jej čaro, preniknime jej hĺbku a odkryvajte posolstvo.

„Lebo architektúra sa spomedzi všetkých umení najodvážnejšie usiluje napodobniť svojím rytmom poriadok vesmíru, ktorý niekdajší ľudia nazývali kosmos, to jest súladný, kdeže je ako veľká živá bytosť, z ktorej vyžaruje dokonalosť a úmernosť všetkých jej údov. A nech je zvelebený Stvoriteľ, ktorý, ako hovorí Augustín, ustanovil všetky veci čo do počtu, váhy aj miery.“
Umberto Eco: *Meno ruže*

SOLNÁ KATEDRÁLA V KOLUMBII *ako svedok lásky, ktorá zostúpila až do hrobu*

Asi 48 km od hlavného mesta Kolumbie (Bogota) leží starobylé mesto **Zipaquirá**. Jeho bohatstvom sa už pred stáročiami stala – soľ. Už od 5. st. halitové bane používali aj pôvodní obyvatelia - indiáni z kmeňa Muisca. Rozsiahle ložisko soli vzniklo odparením malého mora, ktoré sa tu nachádzalo pred miliónmi rokov. Komerčná ťažba sa začala v r. 1815 a celkovo tu bolo vyťažených viac ako na 250 000t soli. Hoci v Zipaquirá žil a pôsobil známy spisovateľ *Gabriel García Márquez*, mesto od r. 1995 preslávila tzv. **Catedral del Sal (Soľná katedrála)**, ktorá v r. 2007 v celonárodnej súťaži Siedmych divov Kolumbie obsadila prvé miesto. Nachádza sa v prírodnej rezervácii *El Parque de la Sal* s rozlohou 32 hektárov, v nadmorskej výške 2 652m, asi 180m pod zemským povrchom. Jej príbeh sa začal písať už okolo r. 1932, kedy si baníci v halitových baniach vytesali malú kaplnku, kde prosili o Božiu ochranu pri nebezpečnej práci. V r. 1950 sa s podporou cirkvi začal rozsiahlejší stavebný projekt výstavby väčšieho kostola. Architekt Luis Angel Aranga umiestnil kostol, zasvätený Panne Márii Ružencovej, patrónke

Evanjelizačný úmysel pápeža Františka:

Modlime sa za farnosti, aby stredobodom ich života bolo sväté prijímanie a aby sa stávali spoločenstvami viery, bratstva a prijatia najnúdznejších.

baníkov, na druhé zo štyroch banských poschodí. Chrám mal tri lode: jednu s obrovským krížom, druhú s krížovou cestou a ružencovou kaplnkou a tretiu zasvätenú Ježišovu narodeniu a krstu. Bol dostatočne veľký na to, aby sa doň zmestilo 8000 veriacich. Nakoľko sa však objavili vážne štrukturálne problémy, miestne úrady ho v r. 1990 z bezpečnostných dôvodov uzavreli. No vzápätí, už v nasledujúcom roku, sa začalo so stavbou nového podzemného chrámu. Bol vybudovaný 60m pod pôvodným kostolom. Ide o dielo, na ktorom pod vedením architekta Roswella Garavita Pearla a technického inžiniera Jorgeho Enriqua Castelblanca Reyesa, pracovalo 127 baníkov a 110 kamenárov. O stavbe tohto veľkolepého diela sa návštevníci môžu viac dozvedieť vzhľadnutím 3D dokumentu v premietacej sále. Nová katedrála s výraznou finančnou podporou štátu (pozn. celkové náklady boli 285 mil.dolárov) bola slávnostne otvorená v r. 1995. I keď rímskokatolícka svätyňa, s kapacitou cca 10 000 osôb, nie je oficiálnou katedrálou, t.z. nie je sídlom biskupa, dostala medzi ľuďmi toto označenie pre svoju vznešenosť a výnimočnosť. Bohoslužby, ktoré navštevuje približne 3000 veriacich, sa v nej konajú každú nedeľu na popoludnie. Najviac návštevníkov sem prichádza počas veľkonočných sviatkov. Hoci sa v tomto, tak netradičnom, chráme nevysluhujú iné sviatosti, jedinečným spôsobom znázorňuje symboliku Kristovho umučenia a vzkriesenia. V súčasnosti je veľmi populárnym centrom sakrálneho aj ekologického turizmu. Celý chrám tvoria **tri hlavné časti** - lode, ktoré symbolizujú narodenie, život, smrť a vzkriesenie Ježiša Krista. Sú prepojené trhlinou a v jednej z nich sa nachádza 16m vysoký kríž, nasvietený na modro. Považuje sa za **najväčší kríž na svete**, umiestnený pod zemským povrchom. Do chrámu sa vchádza cez pôvodný opevnený tunel a cesta do jeho centra - v dĺžke 386m - vedie okolo 14tich malých kaplniek, ktoré predstavujú krížovú cestu. Kompletnú výzdobu cesty, ktorá siaha do výšky 13m, vytesali umelci priamo do vnútra skaly. Celkový umelecko-duchovný dojem ešte umocňuje hudba a nevšedné meniace sa farebné LED vysvietenie. Každé zastavenie má kríž a niekoľko kľáčiach lavíc vytesaných z nánosov halitovej soli. V netradičnom chráme sa

okrem množstva sôch anjelov (pozn. niektoré sochy sú vytesané zo soli, niektoré z mramoru) nachádzajú aj kópie dvoch svetoznámych diel: **Stvorenie Adama a Pieta**. Kupola katedrály má výšku 11m a priemer 8m. Je tiež úplne vytesaná do soli a symbolizuje vesmír a svet. Štyri veľké valcové stĺpy zastupujú štyroch evanjelistov. V hornej časti centrálnej lode je chór, tvorený radom schodov vytesaných do soli, ktoré predstavujú hudobnú škálu. Zaujímavým miestom na rozjímanie je aj **veľké vodné zrkadlo**. Ide o priestor naplnený vodou tak priehľadnou, že odráža všetko okolo.

Katedrála svojou jedinečnou atmosférou priťahuje nielen veriacich. Hodinová prechádzka jej podzemnými priestormi je veľkým zážitkom aj pre turistov z rôznych častí sveta. Nakoľko je v chráme, so stabilnou teplotou cca 14 stupňov Celzia, pomerne chladno, nachádza sa tu – priamo pod zemou – aj kaviareň, kde sa dá zohriať teplým nápojom. Na povrchu je geologické a banské múzeum.

zdroje: www.actualidadviajes.com, www.nationalparks-worldwide.com, www.jeremiahgilbert.com,
www.churchpop.com, www.novinky.cz, www.cestovinky.cz

Spoločný modlitbový úmysel slovenských biskupov:

Aby chorí vo svojom utrpení dokázali pocítiť Kristovu prítomnosť.

Catedral del Sal

DUB NAD MORAVOU a CHOLINA

v Čechách a na Morave MIESTA MARIÁNSKEJ ÚCTY

S mariánskym kultom v Čechách a na Morave je spojených vyše 200 pútnických miest a viac ako 1 160 kostolov zasvätených Panne Márii, spájaných s jej obrazmi, sochami, tajomstvami, skutkami a titulmi. So sviatkom Obetovania Pána (2. február), ktorý sa pôvodne volal Očisťovanie Panny Márie, sa spája iba jeden český pútnický chrám, ktorý nesie tento starobylý mariánsky titul.

Dub nad Moravou a v ňom *milostivý obraz Dubskej Panny Márie* sa nachádza iba niekoľko kilometrov od Olomouca. Prvá zmienka o tomto hanáckom mestečku pochádza z r. 1141, kedy je osada uvádzaná ako majetok olomouckého kapitúlskeho kostola. Jeho majetkom zostala až do r. 1848. Pôvodný kostol na tomto mieste existoval už pred rokom 1297, odkedy je o ňom zmienka v korešpondencii pápeža Bonifáča VIII. Na mieste pôvodného kostola bol okolo r. 1470 postavený nový chrám, o 100 rokov neskôr pristavaná veža a realizovala sa zrejme aj čiastočná prestavba. Tento farský kostol bol pôvodne zasvätený titulu Všetkých svätých a bol vysvätený r. 1576. V r. 1727 bol doň umiestnený obraz Panny Márie. O jeho pôvode koluje

viacero legiend. Traduje sa, že istý Jiří Mašlík v Nenakoniciach okolo r 1725 vyryl do dreva obraz Panny Márie po stranách so slnkom a mesiacom. Bola to tzv. *čierna byzantská Madona so žehnajúcim dieťaťom so žiariacim slnkom a mesiacom* – symbolmi Panny Márie. Obraz kúpil šafár Opálka a doniesol si ho domov. Po čase ho zavesil na lipu oproti kaštieliu. Obraz vraj v noci žiaril. Ľudia miesto do kostola začali prichádzať a modliť sa pred obrazom a prosiť Panu Máriu o pomoc v životných ťažkostiach. Hovorilo sa, že sa tam udialo viacero nevysvetliteľných uzdravení. Neskôr obraz preniesli do kostola Všetkých svätých a zavesili na stenu vľavo od oltára. Pre silnú vieru a dôveru v jej mocný príhovor sa pred obrazom udiali početné uzdravenia. Sú zaprotokolované komisiou zostavenou olomouckým biskupom, v ktorej boli aj dvaja lekári. Protokoly sú uložené v archíve mesta Olomouc. Do malého kostola, ktorý bol pôvodne málo navštevovaný zrazu prichádzalo toľko ľudí, že sa doň ani nemohli vojsť aj keď sa omše slúžili niekoľkokrát denne. Po komisionálnom prešetrení viacerých zázračných uzdravení bol obraz označený za zázračný a v nedeľu 22. októbra 1730 bol slávnostne prenesený na hlavný oltár. Zázračné zobrazenie Panny Márie s Ježiškom je rozvrhnuté do trojuholníkovej kompozícia. Madona s Ježiškom zaujímajú frontálny pohľad pozerajúci sa na pútnikov. Plášť Panny Márie na drevorezbe zdobí kvetinový vzor. Panna Mária drží žezlo.

Na hlave má barokovú korunu s krížom vysádanú drahokamami, uprostred koruny je zasadený šesťboký červený drahokam. Po stranách barokovej korunky je umiestnené vpravo slnko a vľavo Mesiac ako symbol Panny („vznešená ako Slnko, krásna ako Mesiac“). Ježiško drží v ruke korunovačné jablko a na hlave má korunu s kruhovým nimбом. Panna Mária i Ježiško majú okolo krku zlaté nákrčníky ozdobené drahokamami. V dolnej časti drevorezby je pripevnený zlatý plech s tepaným nápisom SANCTA MARIA. Obrázok bol po umiestnení doplnený lúčovitým zlatým dekórom na ráme a so striebornými votívnymi darmi kardinála Schratzenbacha a viacerých pútnikov. Malé bodky na rukách Panny Márie a Ježiška imitujú stigmy, ktoré sú tu ojedinelé. Zvyšujúci sa príliv pútnikov si vyžiadal výstavbu nového chrámu – mariánskej svätyne, ktorý po svojom dokončení prevzal všetky funkcie farského kostola Všetkých svätých. Stavbu chrámu zasvätenému Očisťovaniu Panny Márie podľa návrhu Pavla Malnovského zo Slavkova v r. 1734-1756 najprv viedol brniansky staviteľ František Benedikt Klíčnik a po jeho

smrti ju dokončil Jiří Klíčnick. V r. 1756 pútnický chrám vysvätil dekan Augustín Klíčnick. Slávne púte bývali viackrát prerušované. Najskôr v r. 1772, keď kostol postihol požiar, ktorý bol následkom blesku. V r. 1774 v dôsledku jozefínskych reforiem boli viaceré pútnické miesta zrušené. Dubský kostol, ktorý mal funkciu farského kostola sa síce zachránil pred zatvorením, ale so zníženým počtom duchovných. Navyše sa zakázali aj púte. K menšiemu rozvoju púti došlo až v 2. pol. 19. st. Žiaľ, v r. 1853 sa v kostole zrútila klenba a opravená bola až v priebehu siedmich rokov. V r. 1861 sa kostol stal prepoštským kostolom. Pri tejto príležitosti pápež Pius IX. udelil kostolu plnomocné odpustky. V r. 1866 počas prusko-rakúskej vojny kostol vyrabovali pruskí vojaci. Počas oboch svetových vojen a najmä tiež v čase totalitného režimu sa púte nekonali. K obnove náboženských aktivít došlo až po r. 1989, kedy sa začalo aj s postupným reštaurovaním prepoštského kostola. Samotný kostol je nádherným **dielom vrcholného baroka** s dvoma 59 metrov vysokými vežami v priečelí, zachovalým interiérom s obrazmi od J. I. Mildorfera, Je obostavaný krytou galériou, ktorá na poschodí vytvára ochodzu. Z nej sa vstupuje na chór a do starobylej knižnice. V chodbe je umiestnená krížová cesta. Na chóre sa zachoval vzácny organ z 18. st. Jeho staviteľom bol významný brniarsky organár Jan Výmola. Pod celým presbytériom je *krypta*, v ktorej sú uložené ostatky mecénov kostola a kňazov, ktorí boli pôvodne pochovaní na starom cintoríne okolo kostola Všetkých svätých. Chrámu dominujú dve mohutné veže, ktoré bývali ešte vyššie, ale po požiari r. 1782 boli o niekoľko metrov znížené. *Svojimi rozmermi patrí kostol k najväčším chrámovým stavbám na Morave.* Dominantou celkového architektonického riešenia je priečelie chrámu so sochárskou výzdobou. Fasády sú členené nevýraznými pilastrami, západné priečelie má medzi vežami zvlnený volutový štít. Vo výzdobe priečelia dominujú novodobé sochy z 20. st. - v nikách nad portálom sochy sv. Rodiny (1931) sv. Václava a sv. Ľudmily od J. Hladíka. Nad hlavným vchodom je súsošie sv. Rodiny. Presbytérium, loď, sakristia i bočné kaplnky sú zaklenuté valenou klenbou s výsečmi. Zariadenie pochádza prevažne z 2. pol. 18. st. Vo vnútri kostola sú štyri kaplnky - pod vežami na evanjeliovej strane kaplnka sv. Anny, na epištolovej strane kaplnka Panny Márie lurskej, ďalej kaplnka sv. Jozefa a sv. Terézia od Ježiška. Hlavný oltár je zasvätený Očisťovaniu Panny Márie. Jeho autorom je Gottfried Fritsch z Tovačova. Oltárny obraz je dielom Jozefa Sterna z Brna. Po stranách chrámovej lode je osem bočných oltárov zasvätených rôznym svätcom: na evanjeliovej strane postupne od hlavného oltára sv. Jozefovi, patrónovi umierajúcich, sv. Jánovi Nepomuckému, sv. Anjelom strážcom a sv. Jánovi Krstiteľovi. Na epištolovej strane sú oltáre: sv. Kríža, sv. Valentína, sv. Vendelína, patróna roľníkov a Panny Márie Ružencovej. V r. 1731 bola kvôli návalom pútnikov vedľa chrámu zriadená **tzv. Mariánska rezidencia**, ktorá slúžila na ubytovanie výpomocných kňazov a dnes slúži ako fara. V okolí pútnického miesta je aj niekoľko krásnych súsoší: súsošie sv. Floriána obklopeného ochrancami proti moru a iným pohromám: sv. Rochom, sv. Václavom, sv. Rozáliou, sv. Františkom Xaverským, sv. Karolom Boromejským a sv. Barborou, ďalej súsošie sv. Jána Nepomuckého s postavami svätcov, sv. Jozefa, sv. Otta, sv. Františka z Pauly, sv. Antona, sv. Jána Boha a sv. Otýlie. Socha sv. Jozefa je situovaná pri ceste do Olomouca. Kaplnka sv. Margity je vybudovaná nad studničkou, ktorej voda, podľa zbožnej tradície, zázračne uzdravuje. Hlavná púť - na „Andílka“ sa koná v septembri - na sviatok sv. anjelov strážnych (podľa starého cirkevného kalendára).

Socha Anjela strážcu je postavená na mieste lipy, kde bol kedysi zavesený obraz Panny Márie dubskej.

Na jednu z mála zimných púti sa môžete vydať do ďalšieho mariánskeho pútnického miesta v Olomouckom kraji **do obce Cholína**. Púte k zázračnej soche Cholinskej Panny Márie sa konajú už od r. 1637. Ich tradícia nebola nikdy prerušená. Obec Cholína sa po prvýkrát spomína v r. 1141 ako majetok olomouckej kapituly. Kostol bol v Choline postavený zrejme už v 13. st. a spravovali ho premonštráti z kláštora Hradisko u Olomouce. V 14. st. bol

potom prestavaný v gotickom slohu. V r. 1605 bol renesančne upravený a bola k nemu pristavaná sakristia a pri severnej strane nemecká kaplnka sv. Anny. V tejto dobe prebiehali súčasne sv. omše v českom aj nemeckom jazyku. Kaplnka však bola pre malé využitie v 19. st. zlúčená s hlavnou loďou kostola. Dnes jej existenciu pripomína pamätná tabuľa, ktorá sa nachádza nad sakristiou. Z pôvodného kostola zasväteného sv. Anne sa zachovalo stredoveké jadro (murivo hlavnej a priečnej lode, ako aj presbytéria). V čase tridsaťročnej vojny (v r. 1643) bol kostol spustošený švédskymi vojskami. Do r. 1661 sa na ňom vykonali iba najnutnejšie opravy. V kostolnej krypte boli pochovávané osoby rôznych šľachtických rodov (dodnes sa v presbytériu zachovali viaceré vzácne renesančné náhrobky. Dnešná sakristia bola pristavaná v r. 1703, v r. 1749 bol gotický oltár nahradený barokovým. Jeho oltárny obraz je dnes umiestnený na stene presbytéria. Počas 19. st. sa začalo uvažovať o prestavbe chátrajúcej stavby. Neogotická prestavba sa v r. 1859 – 1862 realizovala pod vedením měrotínského staviteľa Vincenta Vodičku. Chrám dostal honosnú podobu so štíhlou vežou. V r. 1867 bol znovu vysvätený arcibiskupom B. Fürstenbergom a zasvätený Nanebovzatiu Panny Márie. Chrám má hlavnú a priečnu loď a presbytérium pochádzajúce z pôvodného gotického kostola. Kaplnky v priečnej lodi sú zasvätené sv. Jozefovi a sv. Filoméne. Pri vchode do chrámu sú kaplnky sv. Jána Nepomuckého a sv. Vendelína. Hlavný oltár prispôbený neogotike je z dubového dreva so sochami Panny Márie s Ježiškom a štyroch evanjelistov. Ďalej sú tu obrazy sv. Cyrila a Metoda a Zvestovania Panny Márie. Výmalba kostola a okenné vitráže pochádzajú z r. 1892. Nad hlavným vchodom do chrámu je socha Panny Márie s nápisom „Zdravas Hvězdo Morská“. Kostolný areál je ohradený zaujímavou zvlneným barokovým múrom. Najvzácnejšou časťou kostola je **gotická soška Cholinskej Panny Márie (Cholinská Madona)**, ktorá má dávnu tradíciu, ale aj pohnutú históriu. Sochu vyrezali ruky neznámeho rezbára ešte na začiatku 15. st. Predstavuje Panu Máriu podávajúcu jablko Ježiškovi. Socha patrí medzi najvýznamnejšie a slohovo ojedinelé hnutelné pamiatky Olomouckého kraja. Bola uctievaná ako ‚Ochrankyňa Hané‘, pretože pred vybudovaním kostola na Svätom Kopečku bývala práve Cholína najnavštevovanejším mariánskym pútnickým miestom regiónu. Prvá písomná zmienka o zázračnom uzdravení, ktoré si zbožní ľudia u Cholinskej Panny Márie vyprosili pochádza z r. 1537. Medzi r. 1694 - 1760 bolo zaznamenaných 36 „veľkých a zázračných milostí na príhovor Rodičky Božej“, ktoré boli s touto sochou spájané. Púte sa tu nepretržite konajú od r.1637. V r. 1996 sa podarilo trom zlodějom sošku z kostola Nanebovzatia Panny Márie ukradnúť a predáť ju do Rakúska. Vzácny klenot sa našiel až po desiatich rokoch vo Viedni u starožitníka Alfreda Kolhammera. Na Hanú sa však madona vrátila až po ďalších takmer troch rokoch súdnych sporov. Kolhammer, ktorý vzácnu drevorezbu kúpil od priekupníka, totiž tvrdil, že ju na svoje náklady opravil a dokonca požadoval finančnú náhradu. Rakúsky súd nakoniec rozhodol, že svojimi neodbornými zásahmi sošku naopak poškodil. Madona totiž prišla o svoju farebnú vrstvu a tiež o svoju korunku i korunku Ježiška a taktiež o svätožiaru. Po odbornom zreštaurovaní sa socha do kostola vrátila a pri slávnostnej sv. omši 1. februára 2009. Ďalšie roky trvalo, kým opätovne dostala na hlavu krásnu korunu posiatu vzácnymi kameňmi. Autorom nových koruniek pre Panu Máriu a jej syna je šperkár Jiří Zikmund. Okrem sochy Cholinskej Madony, ktorá je dnes umiestnená v prednej časti presbytéria, pochádza z cholinskej farnosti aj **vzácná pieta** z 2. pol. 16. st., ktorá nesie názov Oplakávanie a je v súčasnosti umiestnená v arcidiecéznom múzeu v Olomouci. Zimná púť (tzv. hromničná) býva v Choline každoročne v nedeľu po sviatku Obetovania Pána (2.február). Hlavná púť býva v lete, v nedeľu okolo sviatku Nanebovzatia Panny Márie (15. august).

ŠPECIÁL: BAZILIKA SV. KLEMENTA, Rím

„Keďže náš ľud pohanstvo odvrhol a kresťanského zákona sa drží a nemáme učiteľa takého, čo by nám v našej reči prvý vieru kresťanskú vysvetlil, aby aj iné kraje, keď to uvidia, nás napodobnili.“ - z posolstva kniežaťa Rastislava, ktoré zaslal cisárovi Michalovi III v r. 862. Liturgia a jej slávenie je aktuálnou témou súčasného dialógu vo vnútri Katolíckej Cirkvi. Tzv. Tridentská liturgia či túžba hľadať vznešenosť liturgie v predkoncilovej minulosti sa ozýva v niektorých kresťanských skupinách či farnostiach aj v súčasnosti. Pápež František vydal v tomto mesiaci dokument, ktorým spresňuje nariadenia dané v apoštolskom liste s názvom Traditionis Custodes (pozn. jedná sa o usmernenie k slúženiu sv. omše v latinskom jazyku vydané v r. 2021). V tejto téme sa môžeme oprieť o životné svedectvo kniežaťa Rastislava, cisára Michala III. a sv. Cyrila a Metoda, solúnskych bratov. Ako sa ukazuje, títo muži svojím postojom predbehli nielen svoju dobu, ale ich slovo nesie posolstvo aj nám, ľuďom 21. st. Môžeme uvažovať o hodnote liturgie v našej reči, ktorá sa vďaka ich úsiliu slúži v našej krajine už 1160 rokov. Skúsme chápať vznešenosť liturgie ako takej, ktorá nespočíva ani tak vo vonkajšom prejave, ale skôr v postoji srdca (porov. Iz. 29,13, Mk 7,6) a radujme sa, že jej môžeme rozumieť.

Len pár krokov od rímskeho Kolosea stojí zvonku skôr nenápadný chrám, ktorý však vnútri ukrýva poklady. **Bazilika sv. Klementa (San Clemente)** - jeden z najstarších kostolov v Ríme, v ktorom miesto svojho posledného odpočinku našiel aj sv. Cyril. Rímski kresťania tu postavili chrám zasvätený svätému Klementovi už na konci 4. st., ale relikvie tohto svätca sa do Večného mesta dostali až takmer o 500 rokov neskôr. Nám je táto bazilika veľmi vzácna preto, lebo je veľmi úzko spojená s misou solúnskych bratov v Ríme. Sv. Konštantín spolu so svojim bratom Metodom sa do Ríma vydali, aby tu pred pápežom obhajovali staroslovienčinu ako bohoslužobný jazyk. Ich misia bola úspešná a pápež im v bazilike Santa Maria Maggiore vyhovel. Slovanskí bratia okrem toho do Ríma priniesli veľmi cenné ostatky sv. Klementa, ktorý bol 3. nástupcom sv. Petra. Sv. Klement podľa legendy zomrel mučeníckou smrťou

v Chersone (na Ukrajine), keď bol s kotvou na krku utopený v Čiernom mori. Jeho ostatky boli vyzdvihnuté a Konštantín s Metodom ich priniesli do Ríma. Tu boli slávnostne uložené v bazilike pomenovanej na Klementovu počesť. Počas pobytu solúnskych bratov v Ríme sa Konštantínov zdravotný stav zhoršil natoľko, že tu musel zostať. Vstúpil do kláštora, kde prijal rehoľné meno Cyril a po svojej smrti v r. 869 bol pochovaný práve v pôvodnej Bazilike sv. Klementa. Komplex San Clemente tvoria dnes viaceré historické stavby, vybudované počas šiestich storočí jedna nad druhou. Bazilika spolu s neďalekým kláštrom dnes patrí dominikánom, ktorí sa tu v pol. 19. st. pustili do vykopávok. Počas nich objavili okrem iného katakomby z 5. st. a tiež úplne zachovanú mithraistickú svätyňu, ale aj zvyšky rímskeho domu, ktorého súčasťou bolo veľké vodné žriedlo. Voda z neho dodnes prúdi podzemím baziliky a ústi do najväčšej rímskej stoky, prezývanej Cloaca Maxima. Práca na vykopávkach, ktoré viedol Joseph Mulloy, nebola vôbec ľahká, lebo úroveň terénu sa tu od staroveku zvýšila približne o 20 metrov. Už v 1. st. na tomto mieste stála mincovňa a patricijský dom, ktorý bol okolo r. 200 prestavaný na mithraeum. **Mithraeum** bol malý chrám

zasvätený uctievaniu boha Mithru. Mincovňa okolo r. 250 spustla, dvor bol zasypaný a na jeho mieste postavili dlhú halu. Tú okolo r. 384 premenili na kostol sv. Klementa. V 6. st. - za pápeža Jána II. - bol kostol vyzdobený mramorovými reliéfmi, z ktorých sa niekoľko zachovalo dodnes. V r. 1084, keď bol Rím spustošený Normanmi, bol kostol poškodený. Čoskoro ho čiastočne obnovili, ale už v r. 1108-1128 bola ruina sčasti zasypaná, ako bolo vtedy zvykom, aby poslúžila ako základ pre novú stavbu. Po r. 1430 bola pristavaná **kaplnka sv. Kataríny** s freskami Masolina da Pascale, čo boli zrejme prvé renesančné fresky v Ríme. V r. 1715-1719 kostol

upravil v barokovom slohu, vrátane dreveného stropu, významný architekt Carlo Stefano Fontana. Dnešnú baziliku sv. Klementa tvorí komplex pozostávajúci z hornej baziliky, dolnej baziliky, mithrea, starovekého domu a hrobky. Do komplexu sa vstupuje z námestia sv. Klementa portikom z 12. st. so štyrmi antickými stĺpmi. Z átria – kde je malá fontána na obradnú očistu - je vchod do **hornej baziliky**, ktorá si zachovala štruktúru starokresťanského kostola. Na stenách medzi štukami sú fresky z rovnakého obdobia zobrazujúce umučenie sv. Ignáca Antiochijského a umučenie sv. Klementa. Freska najbližšie k oltáru znázorňuje prinesenie ostatkov sv. Klementa sv. Cyrilom a Metodom do Ríma. Ďalšie predstavujú oboch svätcov. V sanktuáriu, ktoré je vyvýšené, sú uložené ostatky sv. Klementa a sv. Ignáca Antiochijského. Nad oltárom je baldachýn z 15.st. Väčšina zariadenia pochádza zo staršieho tzv. dolného kostola. Je to hlavne chór, či spevácka tribúna (schola cantorum) a mramorové reliéfy pozdĺž nej. Tie sú zo 6. st., rovnako ako biskupský trón v apside a ambóna. V apside je nádherná **farebná mozaika z 12.st.**, uprostred s triumfálnym krížom a 12 holubicami symbolizujúcimi 12 apoštolov. Po jeho stranách stojí Panna Mária a sv. Ján Krstiteľ. Od základne kríža sa rozrastá strom života, do ktorého listov sú zakomponovaní učitelia cirkvi, zvieraná, vtáky a kvety. V spodnej časti mozaiky je znázornená vytekajúca voda života.

Horná bazilika je rozdelená 16 stĺpmi na 3 lode. Priestor je zaklenutý kazetovým stropom z 18. st. V strede je veľký obraz od Giuseppe Chiariho s názvom Oslávenie sv. Klementa.

Takáto mozaika sa už nikde v Ríme nevyskytuje. Podobné možno nájsť iba v severotalianskom meste Ravenna.

V ľavej bočnej lodi je kaplnka Ružencovej Panny Márie a na protiláhlej strane vzadu gotická kaplnka sv. Kataríny Alexandrijskej s freskami od Masaccia a Masolina da Fiesolu z 15. st. Vpravo od vchodu je kaplnka sv. Jána Krstiteľa a za ňou kaplnka, ktorá bola až do r. 1715 zasvätená sv. Cyrilovi. Dnes je to kaplnka sv. Dominika. **V strede pravej lode sa nachádza kaplnka sv. Cyrila a Metoda.** Bola postavená v r. 1882 – 1886 pri príležitosti 1000 ročného výročia smrti sv. Metoda (885). Fresková výzdoba tohto priestoru je dielom maliara Salvatora Nobileho, predstavuje scény zo života sv. vierozvestov (obhajobu staroslovienciny ako bohoslužobnej reči, pohreb sv. Cyrila, evanjeliár s hlaholským písmom, pápeža Leva XIII. s modelom kaplnky a sv. Cyrilom a Metodom vedľa neho. V okrúhlym výklenku uprostred oltára je skrinka zo zeleného ónyxu, v ktorej je **časť relikvií sv. Cyrila** nájdená v r. 1963 a uložená sem pápežom Pavlom VI. Z pravej bočnej lode sa schádza do dolného kostola. V stenách popri schodoch sú vsadené rôzne archeologické nálezy z antických a ranokresťanských čias, ktoré boli nájdené pri vykopávkach. Popri stenách stoja väčšie

nálezy zo starších stavieb, ako aj rôzne sarkofágy. V predsieni, nartexe, sa nachádzajú fresky zo života sv. Klementa i prenesenia jeho ostatkov do baziliky. Fresky sú z 9. st. a sú na nich aj **prvé známe vyobrazenia sv. Cyrila a Metoda.** Aj **dolná bazilika** je trojloďová s apsidou. Stredná loď je vyzdobená freskami zo 6. až 9. st. Na konci ľavej bočnej lode bol v r. 869 pochovaný sv. Cyril. Po zničení pôvodnej baziliky boli relikvie prenesené do hornej baziliky, kde ich uctievali v dnešnej kaplnke sv. Dominika. Počas napoleonských bojov v r. 1789 ich preniesli do iného kostola a odtiaľ na neznáme miesto. Časť z nich nájdená v jubilejnom roku 1963 sa dnes nachádza opäť v kaplnke sv. Dominika. Miesto pôvodného hrobu sv. Cyrila je uctievané všetkými slovanskými národmi. Hrob je dnes prázdny. Zachoval sa tu len múrik pozdĺž ľavej vonkajšej steny baziliky, v dutine ktorého bola uložená rakva s telom svätca.

Kaplnka sv. Dominika s relikviami sv. Cyrila

*DETAIL:
časť nájdených pozostatkov sv. Cyrila*

pôvodný hrob sv. Cyrila

Miesto zdobili kedysi maľby. Dodnes sa z nich zachovalo iba malé torzo. Nad miestom, kde sa nachádzal otvor s pôvodným hrobom je dnes jednoduchý oltár, dar amerických Slovákov z r. 1952, a okolo neho pamätné tabule viacerých slovanských národov. V blízkosti je i veľká mozaika oboch solúnskych bratov, pochádzajúca z Bulharska. Najnovšia tabuľa zo Slovenska pribudla na tomto mieste v januári tohto roku. Je z hnedastého prírodného kameňa a bola požehnaná pápežom Františkom 15. júna 2022 k 60. výročiu slovenského oltára. Slávnostne bola odhalená v januári 2023 k 30. výročiu Slovenskej republiky. Na tabuli je slovenský znak a nápis: *Pamiatke slovanských apoštolov svätých Konštantína – Cyrila a svätého Metoda, spolupatrónov Slovenska a Európy.* Neďaleko miesta pôvodného hrobu sa schádza do najnižšieho poschodia, kde

bolo kedysi mithraeum s valenou klenbou, kamennými lavicami po stranách a oltárom boha Mithru. Z mithraea je možné prejsť do starovekého paricijského domu, ktorého súčasťou bol vodný prameň. V blízkosti patricijského domu je malá hrobka so 16 hrobmi z 5. st. V bazilike sv. Klementa sa každoročne v polovici februára na sviatok svätého Cyrila koná spoločná slávnosť slovanských národov. Po bohoslužbe zostúpia všetci prítomní v tradične dlhom sprievode kňazov, rehoľníkov i laikov do podzemia k prázdnenému hrobu svätého Cyrila, kde slávnosť vrcholí.

zdroje: *Rím a Vatikán, sprievodca Slovákov v Ríme, Rím 1969*
www.radynacestu.cz, www.basilicasanclemente.com, www.tripadvisor.co.nz,
www.mikestravelguide.com, www.flickrriver.com, www.johnsanidopoulos.com,
www.sk.pinterest.com, www.cs.wikipedia.org

Veľký prínos sv. Cyrila pre náš národ pripomína aj pamätná tumba (náhrobok) na nádvorí pred hlavným vstupom do baziliky od slovenského umelca Andrea Rudavského z r.1998. Oblý kamenný blok nesie nápis: Bazilika sv. Klimenta miesto posledného odpočinku sv. Konštantína Cyrila tvorcu staroslovanského písma a písomníctva. Vďačný slovenský národ 827 – 869. Text je v troch jazykoch – slovenčine, taliančine i staroslovenčine.

Pútnický list vydáva Asociácia pútnických organizácií
 Farský úrad, 913 31 Skalka nad Váhom I/41
 ISSN 2644-4526

www.putnickemiesta.sk/asociacia-putnickych-organizacii/archiv-putnickych-listov
 Autori textu: Mária Hatalová, Mária Prekopová

NEPREDAJNÉ, VOLNE ŠÍRITEĽNÉ